

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 18 april 1898, kl. 3 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg till §§ 9 och 19 riksdagsordningen.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 231, har herr *Ola Persson* i Rinkaby hemställt, att Riksdagen ville till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande tillägg till §§ 9 och 19 riksdagsordningen.

§ 9.

Till ledamöter — — — — —

— — frånträde han sin befattning.

Emottager riksdagsman kallelse till ledamot af statsrådet, frånträde han sin befattning som riksdagsman, men kan omväljas.

§ 19.

Till ledamöter — — — — —

— — — för hvilka de väljas.

Emottager riksdagsman kallelse till ledamot af statsrådet, frånträde han sin befattning som riksdagsman, men kan omväljas.

Motionären har i detta förslag ej gått så långt som uti en af honom vid nästlidet års riksdag väckt motion i ämnet. Han hemställde

nemligen då om införande i grundlagarne af bestämdt *förbud* för ledamot af statsrådet att vara riksdagsman.

Konstitutionsutskottet, som hade att afgifva yttrande öfver sistnämnda förslag, afstyrkte detta i sitt betänkande n:o 6, under anförande, bland annat, att utskottet i likhet med hvad konstitutionsutskottet vid 1887 års riksdag yttrat i sitt utlåtande n:o 15, med anledning af en motion af liknande innehåll, icke kunde finna något giltigt skäl, på grund hvaraf ledamot af statsrådet skulle mer än hvarje annan svensk medborgare vara i saknad af rättighet att kunna till riksdagsman väljas. Utskottets hemställan blef af båda kamrarne utan votering bifallen.

Då motionären innevarande år inskränkt sig till att föreslå införande af bestämmelse, att riksdagsman, som emottoge kallelse till ledamot af statsrådet, skulle underkastas omval, har han emellertid såsom grund för detta förslag angifvit samma skäl som för sitt förslag nästlidet år, eller olämpligheten deraf, att Konungens rådgifvare samtidigt vore riksdagsmän, enär en riksdagsman, som Konungen behagat kalla till sitt rådsbord, vore upptagen af göromål i regeringsärenden och icke alltid kunde representera valkretsen så, som valmännen möjligen tänkt sig. Motionären hade den uppfattningen, att valmännen borde hafva sin frihet, då det gälde att kora sin representant, men lika bestämdt måste han fasthålla dervid, att, om Konungen behagade utse en redan vald riksdagsman till sin rådgifvare, valkretsen skulle lemnas tillfälle att göra nytt val. Skulle valkretsen emellertid, efter erhållen kännedom om, att dess representant emottagit en plats vid Konungens rådsbord, det oaktadt vilja omvälja honom, hade ingens rätt derigenom förnärmats. Motionären har derjemte yttrat, att folkets aktning och förtroende för regering och Riksdag, som ytterst hvilade derpå, att de båda statsmagterna kunde, så att säga, kontrollera hvarandra, stärktes derigenom, att icke samma person fungerade såsom ledamot samtidigt i både regering och Riksdag.

Hvad motionären sålunda anfört måste för att ega giltighet såsom skäl för bifall till förslaget hvilat på förutsättningen, att den vunna erfarenheten från de fall, då riksdagsman mottagit kallelse till ledamot af statsrådet, varit sådan, att en grundlagsändring i motionens syfte visat sig högst nödig eller nyttig. Men så har enligt utskottets åsigt ej varit förhållandet. Motionären har ej framlagt något bevis för olämpligheten af den nu gällande ordningen; och den af motionären åberopade *möjligheten*, att en i statsrådet inkallad riksdagsman skulle

kunna vara så upptagen af regeringsärenden, att han icke alltid kunde representera valkretsen så som valmännen tänkt sig, torde icke böra föränleda införande i vår riksdagsordning af en bestämmelse, som vore byggd på den derstädes hittills alldeles okända grundsatsen, att vissa embetens innehafvare skulle vara uteslutna från deltagande i representationen.

Då utskottet således redan vid granskningen af grunden för den påyrkade förändringen funnit sig icke kunna biträda motionärens förslag, har utskottet ansett sig icke böra ingå på ett närmare skärskådande af den föreslagna bestämmelsen i dess tillämpning, i hvilket hänseende utskottet dock ej kan underlåta påpeka, att densamma, särskildt med afseende å sättet för Första Kammarens bildande, torde komma att medföra afsevärda svårigheter.

Utskottet får alltså hemställa,

att herr Ola Perssons förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 16 april 1898.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

af herr *Ljungman*, som ansett, att utskottet, med anledning af herr Ola Perssons förevarande motion, bort hemställa,

att följande förslag till ändrad lydelse af 9, 12 och 21 §§ riksdagsordningen måtte antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling:

Riksdagsordningen.

§ 9.

1. Till ledamöter i Första Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått trettiofem års ålder samt ega och minst tre år näst före

valet egt fastighet till taxeringsvärde, ej understigande åttatiotusen riksdaler, eller ock till staten skatta samt under tid, som nyss är sagd, skattat för minst fyra tusen riksdaler årlig inkomst af kapital eller arbete. Kommer riksdagsman, efter det han vald blifvit, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i Kammaren, frånträde han sin befattning.

2. Vill riksdagsman i Första Kammaren befattningen sig afsäga, eger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens Befallningshafvande.

Emottager riksdagsman, efter det han blifvit vald, förtroendesyssla, hvarom i 35 § regeringsformen förmäles, frånträde han, om han är vald af stadsfullmäktige, genast, men, om han är vald af landsting, vid näst instundande lagtima möte för det landsting, honom utsett, sin befattning som riksdagsman, men kan återväljas.

§ 12.

Riksdagsman i Första Kammaren eger ej att för denna befattning något arfvode uppbära.

§ 21.

1. Riksdagsman, som för Andra Kammaren vald blifvit, må ej denna befattning sig undandraga, med mindre han företer giltiga skäl för afsägelse. Såsom sådana anses:

- 1) de hinder allmänna lagen upptager såsom laga förfall;
- 2) ålder öfver sextio år;
- 3) att den valde tillförene såsom riksdagsman bevistat tre lagtima riksdagar.

Afsägelse af riksdagsmannaupdrag, som göres vid valtillfälle, pröfvas af valförrättaren. Sker afsägelse efteråt, mellan riksdagar, pröfvas den af Konungens Befallningshafvande.

2. *Emottager riksdagsman, efter det han blifvit vald, förtroendesyssla, hvarom i 35 § regeringsformen förmäles, frånträde han sin befattning som riksdagsman, men kan återväljas.;*

af herrar friherre *Barnekow, Dahn, Gyllensvärd, Johnsson, Andersson* i Malmö och *Sjöberg*, hvilka ansett, att utskottet i anledning af herr Ola Perssons förevarande motion bort hemställa,

att följande förslag till ändrad lydelse af 9 och 19 §§ riksdagsordningen måtte antagas att hvila till vidare grundlagsenlig behandling.

Riksdagsordningen.

§ 9.

1. Till ledamöter i Första Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått trettiofem års ålder samt ega och minst tre år näst före valet egt fastighet till taxeringsvärde, ej understigande åttatiotusen riksdaler, eller ock till staten skatta samt under tid, som nyss är sagd, skattat för minst fyratusen riksdaler årlig inkomst af kapital eller arbete. Kommer riksdagsman, efter det han vald blifvit, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i Kammaren, frånträde han sin befattning.

2. *Emottager riksdagsman, efter det han blifvit vald, kallelse till ledamot af statsrådet, frånträde han, om han är vald af stadsfullmäktige, genast, men, om han är vald af landsting, vid nästinstundande möte för det landsting, honom utsett, sin befattning som riksdagsman, men kan återväljas.*

§ 19.

1. Till ledamöter i Andra Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått tjugofem års ålder samt, enligt 14 §, ega valrätt inom den kommun eller någon af de kommuner, för hvilka de väljas.

2. *Emottager riksdagsman, efter det han blifvit vald, kallelse till ledamot af statsrådet, frånträde han sin befattning som riksdagsman, men kan återväljas.;*

af herr *Vahlin*, som yttrat:

»Då de förhållanden, hvilka föranleda att en medlem af regeringen ej alltid kan med full sjelfständighet utöfva uppdraget att vara ledamot af Riksdagen, icke skulle förlora sin betydelse derigenom, att han finge sitt mandat förnyadt, har jag ansett mig inom utskottet endast kunna yrka bifall till det förslag, motionären framlade vid senaste riksdag, eller till »sådana ändringar i gällande grundlag, att statsråd icke tillika får vara riksdagsman».

Herr *Restadius* har anhållit få här antecknadt, att han ej deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.